केन्द्रीय विद्यालयः इफको,गांधीधामः अहमदाबाद-संभाग

द्वितीय-रचनात्मकमुल्यांकनम् 2018-2019

कक्षा -नवमी

समयावधि-सार्ध-एकहोरा विषय- संस्कृत पूर्णांक-80

छात्र:\छात्रा नाम- .... अनुक्रमांक-...

दिनांक-...

पर्यवेक्षकस्य हस्ताक्षरं.....................................

खण्डः- क पठित- अवबोधनं अंकाः- 10

1.अधोलिखितं अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तानाम् प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत - 10

तपोदत्तः- अहमस्मि तपोदतः| बाल्ये पितृचरणैः क्लेश्यमानोऽपि विद्यां नाऽधितवानास्मि| तस्मात् सर्वैः कुतुम्बिभिः मित्रैः ज्ञातिजनैः च गर्हितोऽभवम्|

हाविधे| किमिदम्मया कृतं? कीदृशीदुर्बुधिरसित्तदा| एतदपि नचिन्तितं यत्-

परिधानैरलंकारैभुषितोऽपि न शोभते |

नरो निर्माणिभोगीव सभायां यदि वागृहे||

I. एकपदेन उत्तरत –1x2. =2

(१) अस्मिन् नाट्यांशे तपस्यारतः कः प्रतिवसति?

(२) बाल्ये पितृचरणैः क्लेश्यमानोऽपि काम् नाऽधितवानास्मि?

. पूर्णवाक्येन उत्तरत- 1x2=2

(१) कस्मात् कारणात् सर्वैः कुदुम्बिभिः मित्रैः ज्ञातिजनैः च गर्हितोऽभवम्?

(२) परिधानैरलंकारैभूषितोऽपिनरो निर्माणिभोगीव सभायां गृहे वा कस्मात् कारणात् न शोभते?

III.निर्देशानुसारं उत्तरत- 1x6=6

(१) सर्पः इत्यर्थे किम् पदमत्र गद्यांशे प्रयुक्तं?

(अ) ज्ञाति (ब) गर्हितः (स) भोगी (द) निर्माणिः

(२) "अहमस्मि तपस्यारतः तपोदत" अत्र **कर्तपदम्** किम्?

(अ) अहम् (ब) अस्मि (स) तपस्यारतः (द) तपोदत्तः

(३) "अहमस्मि तपस्यारतः तपोदत" अत्र **विशेष्यपदम्** किम?

(अ) अहम् (ब) अस्मि (स) तपस्यारतः (द) तपोदत्तः

Scanned by CamScanner

(४)" सभायां यदि वागृहे न शोभते" अत्रअव्ययपदम् किम् नास्ति?

(अ) यदि (ब) वा (स) गृहे(द) न

(५)"गर्हितोऽभवम्" पदे संधिविच्छेदः कः?
(अ) "गर्हितोऽ +भवम् (ब) गर्हितो +ऽभवम् (स) गर्हितः +भवम् (द) "गर्हितो:+अभवम्

(६)'दुर्बुद्धिः' इति पदे कः उपसर्गः?
अ) दु (ब) दुः (स) दुर् (द) दुस्

खण्डः- ख अपठित- अवबोधनं अंकाः- 10

प्र.(1) अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदतानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत-

पुरा वाराणस्यां कर्पुरपटको नाम रजकः आसीत् । तस्य गृहे एकः गर्दभः एकः कुक्कुरः च अवसताम् । गर्दभः भारं वहति स्म । कुक्कुरश्च चौरेभ्यः गृहरक्षां करोति स्म । एकदा रात्रौ एकः चौरः द्रव्याणि हर्तुं तस्य गृहं प्रविष्टः । गर्दभः श्वानम् अकथयत् – "सखे ! भवतः तावदयं व्यापारः तत्किमिति त्वमुच्चैः शब्दं कृत्वा स्वामिनं न जागरयसि ?" कुक्कुरोऽवदत्-" भद्र ! मम नियोगस्य चर्चा त्वया न कर्त्तव्या । किं न जानासि यत् अहं अहर्निशं तस्य गृहरक्षां करोमि । अयं च चिरान्निवृतः ममोपयोगं न जानाति । इदं श्रुत्वा गर्दभः अकथयत्-"त्वं विपत्तौ स्वामिकार्यस्य उपेक्षां करोषि । भवतु, तावत् यथा स्वामी जागरिष्यति तन्मया कर्त्तव्यम्" इत्युक्त्वा सः उच्चैः चीत्कारशब्दं कृतवान् । ततः सः रजकः निद्राभङ्गः कोपात् उत्थाय लगुडेन गर्दभं ताडयामास ।

I. एकपदेन उत्तरत –1/2x 4. =2

(i) कर्पुरपटको नाम रजकः कुत्र वसति स्म ?

(ii) रजकस्य गृहे कः भारं वहति स्म ?

(iii) कुक्कुरः केभ्यः गृहरक्षां करोति स्म ?

(iv) रजकः कस्मात् कारणात् गर्दभं ताडितवान् ?

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत- 1x2=2

(i) रजकस्य गृहे कौ अवसताम् ?

(ii)रात्रौ गर्दभः श्वानं किम् अकथयत् ?

III.निर्देशानुसारं उत्तरत- 1x4=4

(i) 'वहति स्म' इति क्रियायाः कर्तृपदं किम् ?

(अ)कुक्कुरः(ब) गर्दभः (स) रजकः(द) चौरः

(ii) 'अधुना'इति पदस्य विलोमपदं गद्यांशे किं प्रयुक्तम् ?

(अ) उच्चैः(ब) यथा(स) पुरा (द) तावत्

(iii)'रात्रिन्दिवम्' इत्यर्थे अत्र किं पदं प्रयुक्तम् ?

(अ) रात्रौ (ब) निद्राभङ्गः कोपात् (स) अहर्निशम्(द) उपेक्षाम्

(iv) 'त्वम् विपत्तौ स्वामिकार्यस्य उपेक्षां करोषि' अत्र त्वं सर्वनामपदं कस्मै प्रयुक्तम् ?

(अ) गर्दभाय (ब) रजकाय (स) चौराय (द) कुक्कुराय

Scanned by CamScanner

IV. अस्य गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखत- 2x1=2

3) चित्रंदृष्ट्वामञ्जूषातःपदानिआदाय पञ्चवाक्यानिरचयत- 1x10=10

मञ्जूषा

उद्यानास्य, पुष्पाणि , वृक्षाः, भ्रमतः, कन्दुकेन, वालिकाः, वृद्धौ , क्रिडति,

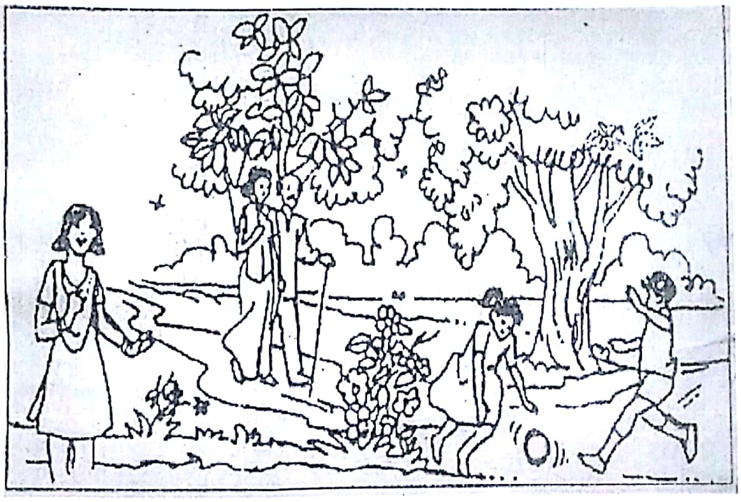

4)भवान् सोमः । मातुः स्वास्थ्यं ज्ञातुं भगिनीं लतां प्रति लिखिते पत्रे मंजुषात् रिक्तस्थानानि पुरयत।1x10=10

सोमः,औषधिम्, आगंतुम, भगिनि, स्वस्था,चिन्तितं, यथासमयम्, ज्वारपिडीता, छात्रावसतः, शीघ्रम्

(१) ____________________

शिमलानगरं

दिनांक

समादरणीये(२)________________

नमो नमः

पत्रेण ज्ञातं यत् माता(३)________________ अस्ति|अहम् अतीव (4)___________________अस्मि|परं परीक्षाकारणात् गृहं(5)____________________सक्षम: न अस्मि| भवती (6)________________ तस्यै(7)__________________यच्छतु, भगवतकृपया सा शीघ्रं (8)_________________ भविष्यति| कृपया पत्रोतरम्(9)__________________ प्रेषयतु|

तव भ्राता

(10)________________

5) **विलोमपदं लिखत्**-----1x5=5

१. पश्चात्-

२.हसितुम्-

३प्राचीनं-

४नीरस:-

५.सुप्त: -

6)संधिं कुरुत ______1x5=5

१.वृक्षस्य+ उपरि =

२.प्र+ उक्तं=

३. अत्रैव=

४.नास्ति=

५.भानु+ उदय:=

7) **अधोलिखितेषु पदेषु उपसर्गपदम् चिनुत**-1x5=5

Scanned by CamScanner

१)परिहीयते

२)विहस्य

३)उपचारं

४) अधिक्षिपति

5)संबोध्य

8)प्रत्ययप्रयोगं कृत्वा पदानि रचयत-1x5=5

१)हिमवान्

२)गुणवान्

३)बाला

४) साध्वी

५) अनुभूय

9) समासविग्रहं कुरुत-1x5=5

१)विद्याधाराणाम् पति:

२)परोपकार:

३)पीताम्बर:

४)राजपुत्र:

५)धर्मस्य अधिकारी

10)स्थूलपदानि अधिकृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -1x5=5

क)जीर्णधनदेशांतरं गन्तुं: विभवक्षायत् ।

ख)तरो: कृपया स: पुत्रं अप्रप्नोत् ।

Scanned by CamScanner

ग) धनवृष्ट्याकोऽपि दरिद्रः नतिष्टत|

घ)**अद्य** विद्यालयं न गमिष्यामि|

ङ)पुरुषः **नद्याम्** सिकताभिः सेतुं निर्मातुं प्रयतते|

11)कोष्ठकगतेषु पदेषु उपयुक्तविभक्तेः प्रयोगं कृत्वारिक्तस्थानानि पुरयत-1x5=5

(क) जनः ____________ बहिः आगच्छति|(ग्राम)

(ख)__________________ पत्राणि पतन्ति|(वृक्ष)

(ग)_______________ परितः वृक्षाः सन्ति| (ग्राम)

(घ)________________सह पुत्रः आपण गतवान्| (पिता)

(च)बालः_______________सह खेलितुम गच्छति|(मित्र)

12)अन्वय कुरु________1x5=5

दरिद्रः, लौहसहस्रस्य, गुणेषु, बालकः, संशयः, समः

१) तुलां लौहसहस्रस्य यत्र खादन्ति मुषकाः |

राजन्तत्र हरेच्छ्येनोबालकं,नात्र संशयः||

यत्र _______________ तुलांमुषकाःखादन्ति तत्र श्येन ________________ हरेत् अत्र _____________ न|

२) गुणेष्वेव हि कर्तव्यः प्रयत्नः पुरुषैः सदा|

गुणयुक्तो दरिद्रोऽपि नेश्वरैर्गुणैः समः||

हि पुरुषैः सदा __________________ एव प्रयत्नः कर्त्तव्यः |गुणयुक्तः ______________ अपि इश्वरैः अगुणैः _____________________न|

Scanned by CamScanner